

Brænde gavner bæredygtigt skovbrug

Martin Einfeldt, Landsforeningen Økologisk Byggeri

5. artikel i en serie om brændefyring, miljø og sundhed. 2. januar 2020

Det er godt for skovene at der bliver brugt brænde

Brænde bliver især lavet af tynde træer som fældes for at resten af træerne kan vokse ekstra og blive store nok til miljø- og klimavenligt byggeri og gulve. Noget brænde bliver også lavet af grene og toppe fra træer der fældes til savværker.

Det er afgørende for skovenes økonomi og for produktionen af store træer at tyndingstræet kan sælges. Det er en af forudsætningerne for bæredygtigt skovbrug som skal levere det nødvendige træ til en fossilfri fremtid.

Tynding af træer lader skovens tilvækst fortsætte uantastet

Når man i en tæt skov tynde nogle af træerne ud, reagerer de øvrige træer ved at øge deres tilvækst.

Skoven vokser lige så meget, og suger lige så meget CO₂, efter tynding som før. Så man kan høste træ uden at mindske skovens fortsatte produktion af træ og CO₂-lagring.

Danmarks skove producerer mere træ end nogensinde

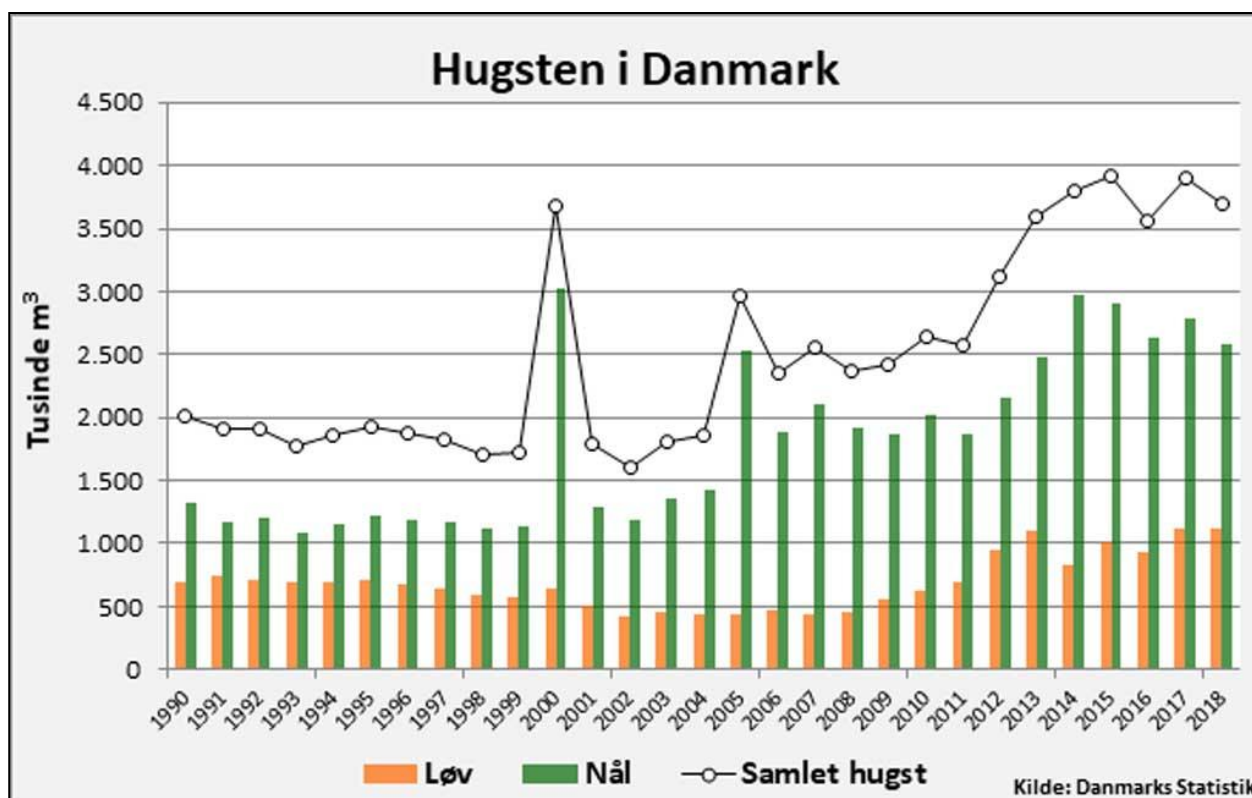
Hugsten i 2018 var 3,7 mio. m³, heraf 2,6 millioner m³ nåletræ.

Siden 2013 har hugsten ligget på dette høje niveau som ellers kun er set i året efter orkanen i 1999:

Hugsten er under 60 % af tilvæksten

Selv med den store hugst, kommer der stadig mere træ i skovene hvert år.

Københavns Universitet (2020) har beregnet at de danske skoves træer voksede knap 6.5 millioner m³ i 2018. Hugsten på 3.7 millioner m³ var dermed under 60 % af tilvæksten.

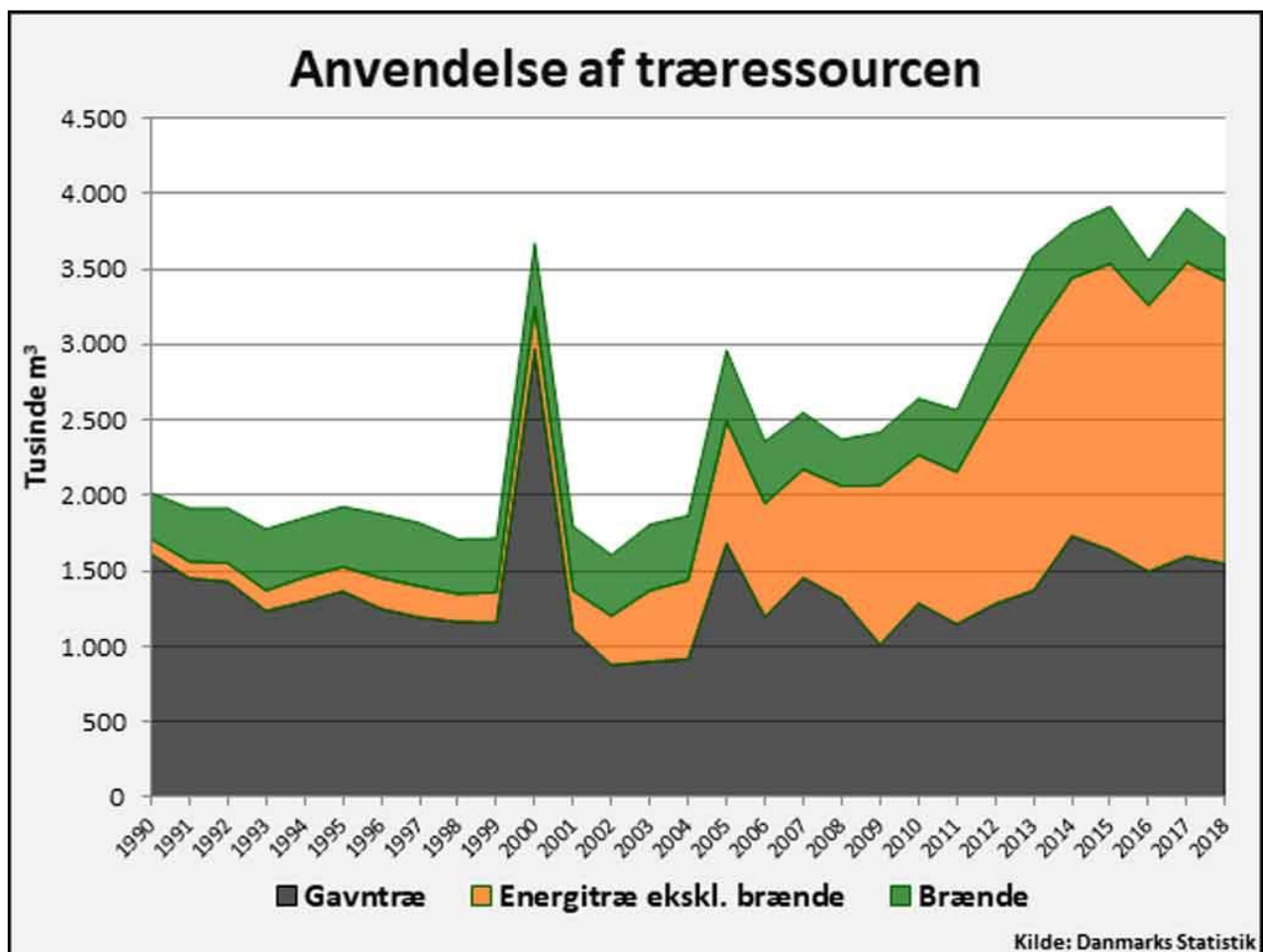
*Hugsten i Danmark 1990-2018, fordelt på løv og nål
(Jürgensen 2019)*

Energitræ er 58 % af hugsten

50 % af hugsten (1,87 millioner m³) er energitræ til kraftværker. 8 % (0,28 millioner m³) er brænde. Brændeandelen er væsentligt større i løvskove end i nåleskove, og brændeproduktion er generelt særligt vigtig for bæredygtig drift af løvskovene.

Det er ganske normalt. Energi har altid være det produkt som det mest af skovenes træ blev brugt til, både i Danmark og resten af verden. Det er også det træprodukt med den laveste pris. Skovbruget bestræber sig derfor på at lave så meget gavntræ som muligt til varige produkter – og producerer energitræ som et nyttigt biprodukt som automatisk følger med.

Hugsten 2018 (millioner m ³)	Nål	Løv	I alt
Tømmer (nål), kævler (løv) og andet gavntræ	1,3	0,2	1,5
Energitræ til kraftværker	1,2	0,7	1,9
Brænde	0,1	0,2	0,3
I alt	2,6	1,1	3,7

*Anvendelsen af Danmarks hugst til henholdsvis
gavntræ, energitræ eksklusiv brænde samt brænde, 1990-2018 (Jürgensen 2019)*

Gode muligheder for endnu mere energitræ i fremtiden

Skovene kan levere endnu mere træ i fremtiden.

Graudal et al. (2013) vurderer at hugsten kan øges til ca. 5,4 mio. m³, og forøgelsen er især med træ til energi. Så megen hugst vil fortsat give plads til urørt skov, dødt træ i de øvrige skove og andre vigtige naturværdier.

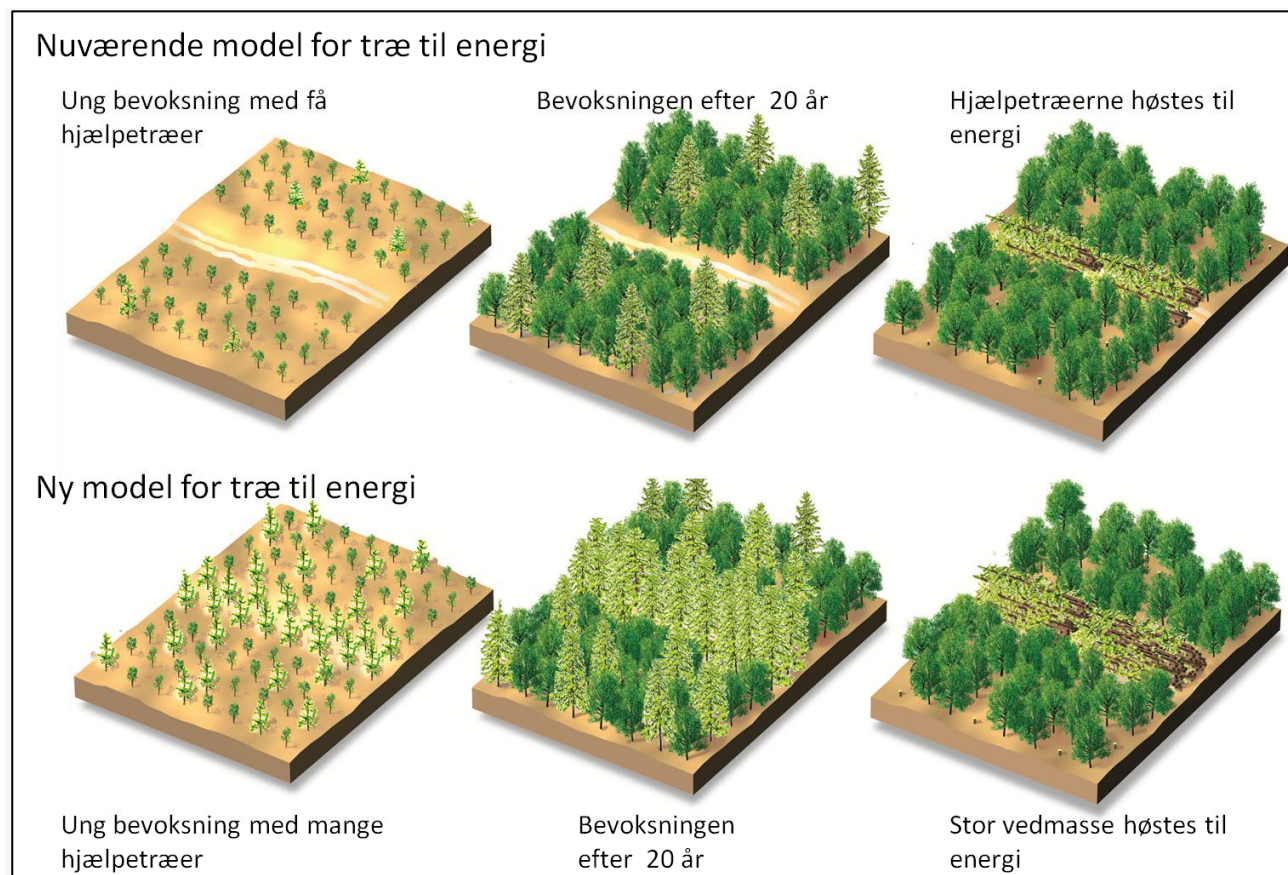
Produktionen og hugsten af energitræ kan øges kraftigt og hurtigt fordi det produceres af tyndt træ.

Der er mange mulige greb til at øge produktionen af energitræ i skovene, uden det går ud over produktionen af gavntræ eller lagringen af kulstof. En særligt lovende metode som også gavner den langsigtede produktion af gavntræ, er at plante hurtigt voksende hjælpetræer ved siden af langsomtvoksende træer som bøg og eg.

De langsomme træerarter udnytter nemlig ikke jorden og solen fuldt ud i deres første 20-25 år. Ved at indblande arter med hurtig vækst i ungdommen øges skovens samlede tilvækst markant på det samme areal. Metoden øger effektivt og miljøvenligt udbuddet af biomasse uden at inddrage natur- eller landbrugsarealer.

Skovbrugets organisationer har siden 2014 anbefalet skovejerne at plante skov med hjælpetræer, og metoden er blevet kraftigt udbredt siden.

Jo større efterspørgsel på energitræ, jo flere træer kan skovbruget plante. Det vil gavne både den hurtige produktion af vedvarende energi og den langsigtede produktion af kvalitetstræ.

Princippet i moderne skovplantninger hvor der til energimarkedet plantes mange hurtigvoksende hjælpetræer ind. Det giver en stor hugst af energitræ efter cirka 20 år, og de resterende træer er blevet hjulpet bedre i gang ved at vokse op under hjælpetræerne

Brænde og biodiversitet

Brændeproduktionen går ikke ud over skovenes naturværdier, fx biodiversiteten.

Det er store gamle træer som har stor værdi for biodiversiteten når de får lov at blive og rådne op i skoven til gavn for insekter, fugle, svampe og meget andet liv.

Men brænde og andet energitræ er tyndt og har ringe biologisk værdi når det rådner i skoven.

For at øge skovenes biodiversitet er Danmark i gang med at reservere større arealer til kun dét formål. Her vil ikke blive produceret brænde, og brændeforbruget i resten af skovene vil ikke påvirke denne indsats.

Referencer

Danmarks Statistik (2019). Hugsten i skove og plantager. 2018. Nyt, 18. november (423) med tilhørende baggrundsstatistikker.

<https://www.dst.dk/da/Statistik/nyt/NytHtml?cid=30115>

Graudal, L., Nielsen, U.B., Schou, E., Thorsen, B.J., Hansen, J.K., Bentsen, N.S., og Johannsen, V.K. (2013): *Muligheder for bæredygtig udvidelse af dansk produceret vedmasse 2010-2100. Perspektiver for skovenes bidrag til grøn omstilling mod en biobaseret økonomi*. Institut for Geovidenskab og Naturforvaltning.

Jürgensen, C. (2019). *Hugsten 2018: Hugsten faldt trods skovenes acceleration i tilvækst af vedmasse*. Nyhed 29. november.

<https://www.skovforeningen.dk/nyhed/hugsten-2018-hugsten-faldt-trods-skovenes-acceleration-i-tilvaekst-af-vedmasse/>

Københavns Universitet (2020). *Skov og Plantager 2018*. Institut for Geovidenskab og Naturforvaltning.

Landsforeningen Økologisk Byggeri

Landsforeningen Økologisk Byggeri (LØB) er stiftet i 1997 med formålet at fremme økologisk byggeri. Foreningen er åben for alle, både firmaer, organisationer og private.

LØB ønsker at alt byggeri er økologisk til gavn for verdens miljø, energi og de mennesker der bor og arbejder i sunde huse.

LØB arbejder for at fremme økologisk byggeri på tegnestuer, byggepladser, uddannelser og i alle menneskers bevidsthed.

www.lob.dk.

facebook.com/Okobyg/

LØBs synspunkter om brændefyring er:

1. Brændefyring hører med til økologisk byggeri. Det er lokal, fornyelig, CO₂-neutral og forsyningssikker udnyttelse af solenergi.
2. LØB ønsker at Danmarks millioner af brændeforbrugere ved hvordan og hvorfor de kan fyre med god samvittighed – og selv spreder denne viden.
3. Reelle problemer ved brændefyring skal tages alvorligt. LØB ønsker brugbar viden om partiklers skadevirkning, at dårlige fyringssteder og –metoder sløjfes.
4. LØB ønsker seriøs forskning og udvikling af lokal energi herunder brændefyring med akkumulering af varme.
5. LØB støtter ikke forslag om afgift på brændefyring.

LØBs gruppe for lokal energi:

karen@fornyetenenergi.dk

Martin Einfeldt

... er kommunikationsrådgiver og skriver blandt andet om brænde for Landsforeningen Økologisk Byggeri. Han forstkandidat (1992), master i positiv psykologi (2018) og tidligere kommunikationschef i Dansk Skovforening (1993-2016).

www.martineinfeldt.dk

